

ОПШТИНСКА УПРАВА ТЕСЛИЋ
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

И н ф о р м а ц и ј а
о стању насиља у породици у 2020. години

Теслић, јули 2021. године

Нормативно-правни оквир насиља у породици

Међународне правне норме у области насиља у породици садржане су у различитим документима, како оним усвојеним на нивоу Уједињених нација, Савјета Европе и Европске уније, тако и у одлукама којима тијела која прате примјену тих докумената одлучују у појединачним случајевима кршења права која се њима гарантују. Међународне стандарде проналазимо и у завршним коментарима по извјештајима које су државе потписнице ових докумената обавезне подносити овим тијелима у складу са одредбама о извјештавању.

Најважнији документи Уједињених нација који су директно или индиректно у вези са проблематиком насиља у породици су:

- Конвенција Уједињених нација о укидању свих облика дискриминације жена (1979) и Опциони протокол Конвенције (1999), као и Општа препорука бр. 19 Комитета за укидање свих облика дискриминације жена о насиљу над женама;
- Међународни пакт о грађанским и политичким правима (1966);
- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966);
- Конвенција о забрани тортуре и других врста мучења, нехуманог и деградирајућег третмана и кажњавања (1984);
- Конвенција Уједињених нација о правима дјетета (1989) и Опциони протоколи Конвенције (2000);
- Конвенција Уједињених нација о правима лица са инвалидитетом (2006);
- Декларација Уједињених нација о укидању насиља над женама (1993);
- Пекиншка декларација и платформа за акцију (1995).

Када су у питању регионални међународни документи, за Републику Српску релевантни су документи Савјета Европе. Најважнији документ Савјета Европе је Конвенција Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици („Службени гласник БиХ- Међународни уговори“, број 19/13), коју је Савјет Европе усвојио у априлу 2011. године и једини је правно обавезујући документ у области насиља над женама и насиља у породици на нивоу Савјета Европе.

Правни оквир Републике Српске

Устав Републике Српске у члану 10. утврђује да су грађани Републике равноправни у слободама, правима и дужностима, да су једнаки пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповијест, социјално поријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство. Уставом је утврђено да нико не смије бити подвргнут мучењу, свирепом, нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању (члан 14. став 1). Поред тога, чланом 36. утврђено је да породица, мајка и дијете имају посебну заштиту.

Нормативно-правни оквир који регулише материју насиља у породици је последњих година значајно побољшан, а Закони који се примјењују (који чине свеобухватан правни оквир којим се регулише област насиља у породици) су:

- Кривични закон Републике Српске;
- Закон о кривичном поступку;
- Породични закон;

- Закон о заштити од насиља у породици;
- Закон о прекршајима Републике Српске.

Кривични Закон Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 64/17) је измјенама и допунама основног облика кривичног дјела насиља у породици или породичној заједници омогућио јасно разликовање између насиља у породици као кривичног дјела и насиља у породици као прекршаја. Тиме су отклоњене дилеме у погледу примјене Закона о заштити од насиља у породици, односно Кривичног закона на конкретан случај. Дефиниција члана породице или породичне заједнице, у контексту овог кривичног дјела, измијењена је и прилагођена међународним стандардима, као и одредбама Закона о заштити од насиља у породици. Уведене су нове мјере безбиједности којима се омогућава ефикаснија заштита жртава насиља у породици, а санкције за извршиоца кривичног дјела су пооштрене. Наведеним измјенама постигнут је значајан напредак на подручју усклађивања нормативно-правног оквира у области насиља у породици са међународним стандардима за спречавање и сузбијање насиља у породици, првенствено са Конвенцијом Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици. У оквиру кривичних дјела против брака и породице, Кривични закон садржи члан 190. „Насиље у породици или у породичној заједници.“

Закон о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 53/12, 91/17 и 66/18) прописује мјере забране посјеђивања одређених мјеста или подручја и забране састајања са одређеним лицима, које се, на приједлог странке или браниоца, могу изрећи у случају насиља у породици. Закон прописује и ограничења у погледу садржаја мјера забране: мјерама забране се не може ограничити право осумњиченог или оптуженог да живи у свом дому у Босни и Херцеговини, да се несметано виђа са члановима своје породице и блиским сродницима, али само у Босни и Херцеговини или само на мјесту одређеном у забрани напуштања боравишта, осим када се поступак води због кривичног дјела учињеног на штету члана породице или блиских сродника.

Породични Закон („Службени гласник Републике Српске“, број: 54/02, 41/08 и 63/14) уређује породично-правне односе између брачних супружника, родитеља и дјеце, усвојоца и усвојеника и односа између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици, те поступке надлежних органа у вези са породичним односима и старатељством. Закон предвиђа да Република Српска обезбедјује посебну заштиту у породици, мајци и дјетету, у складу са међународно признатим људским правима и основним слободама.

Закон о заштити од насиља у породици („Службени гласник Републике Српске“, број: 102/12, 108/13, 82/15 и 84/19) усвојен је да би се пружила ефикаснија, бржа и потпунија заштита жртава насиља у породици. Законом је прописано да се са прекршај насиља у породици покреће прекршајни поступак у складу са одредбама Закона о прекршајима Републике Српске и изричу прекршајне санкције у виду новчане казне, условне осуде и заштитних мјера. Овим се не доводи у питање кривично-правна заштита која је омогућена према Кривичном Закону Републике Српске. Такође, овим Законом се прописује обавеза за субјекте заштите да поступају у складу са одредбама овог Закона без обзира на то да ли је против учиниоца покренут кривични или прекршајни поступак. Закон као субјекте

заштите који су дужни пружити заштиту код насиља у породици наводи: полицију, тужилаштва, центре за социјални рад, односно службе социјалне заштите, здравствене и образовне установе и надлежне судове. Процедура њиховог рада је законом изричито одређена.

Закон о прекршајима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 63/14, 36/15, 110/16 и 100/17) утврђује, између осталог, прекршајне санкције, прописан поступак њиховог изрицања и извршења. Овим законом прописано је да је подносилац захтјева за покретање прекршаног поступка овлашћени орган, тужилац или оштећени, да прекршајну санкцију може изрећи суд у прекршајном поступку који је покренут и спроведен у складу са овим законом, да суд може рјешењем окривљеном изрећи једну или више заштитних мјера које могу бити прописане само законом.

Заштита од насиља у породици је обавеза која мора бити јасно артикулисана кроз законе и операционализована кроз политике дјеловања. Право на живот слободан од насиља у породици подразумева законско признавање овог права, омогућавање да се у њему ужива, а у случају кршења права обезбјеђивање неопходне помоћи, подршке и заштите и спречавање понављање насиља. Препознавање и познавање потреба жртава које трпе или су преживјеле насиље у породици неопходно је да би се успоставиле мјере интервенција које подржавају стварне потребе жртава и омогућавају развој политика и пракси које ће допринијети њиховој заштити и утицати на смањење насиља у породици.

Када је у питању Република Српска потребно је нагласити да је 2014. године усвојена Стратегија за сузбијање насиља у породици Републике Српске (2014-2019) и да се на основу извјештаја о резултатима провођења стратегије за сваку буџетску годину утврђују потребна средства за реализацију програма предвиђених у стратегији за наредну годину.

Одјељење за друштвене дјелатности Општинске управе Теслић располаже подацима насиља у породици у 2020. години на основу евиденције коју води Јавна установа Центар за социјални рад Теслић.

У извјештајном периоду, ситуација у нашој општини по питању насиља у породици или породичној заједници је таква да је за разлику од 2019. године, када је запримљено 7 пријава породичног насиља, у 2020. години евидентиран знатно већи број пријављених случајева, тј. запримљено је 27 пријава породичног насиља.

У Јавној установи Центар за социјални рад Теслић од стране Полицијске станице Теслић у 2020. години запримљено је 27 пријава породичног насиља. Од наведеног броја дјела насиља у породици, као прекршај квалификовано је 5 случајева (у 2019. години било је 1 овако квалификовано дјело), док је број дјела која се квалификују као кривично дјело насиља у породици 22 (у 2019. години било је 6 овако квалификованих дјела).

Број жртава породичног насиља евидентираних у Јавној установи Центар за социјални рад Теслић је 36 (у 2019. години је било 7 жртава породичног насиља),

од чега је број жртава женског пола 25 (у 2019. је било 6 жена), а мушког пола 11 (у 2019. години је био 1 мушкарац).

Број евидентираних лица преко 65 година је 5 (жртве женског пола), док их је у 2019. години било једно.

По окончању прекршајног поступка изречене су двије заштитне мјере забране узнемиравања или ухођења жртава насиља (у 2019. години је била једна оваква мјера), док је заштитних мјера забране приближавања жртви насиља била једна (у 2019. години није било изречених забрана приближавања жртви насиља).

У свим случајевима насиља у породици у оквиру Јавне установе Центар за социјални рад са жртвом насиља се обавља савјетодавни разговор, пружа психосоцијална помоћ и сви други видови помоћи како из области социјалне заштите тако и породично-правне, дјечије и друге.

Напомињемо да је 31.07.2020. године потписан Протокол о поступању у случајевима насиља у породици („Службени гласник општине Теслић“ број 8/20). Протокол су потписали Полицијска станица Теслић, Центар за социјални рад Теслић, ЈЗУ Дом здравља „Свети Сава“ Теслић, Актив директора ОШ Теслић, ЈУ СШЦ „Јован Дучић“ Теслић, ЈУ СШ „Никола Тесла“ Теслић, Основни суд Теслић, Окружно јавно тужилаштво Добој, УГ „Аурора“, ЈУ Дјечији вртић „Палчић“ Теслић и Општинска управа Теслић.

Према информацијама које су достављене Одјељењу за друштвене дјелатности од стране **Полицијске станице Теслић**, у току 2020. године у овој установи евидентирано је 15 (петнаест) случајева насиља у породици, што је повећање за 66,7% у односу на 2019. годину када је евидентирано 9 (девет) случајева насиља у породици.

Од наведених 15 (петнаест) случајева, 9 (девет) случајева се односи на кривична дјела, 3 (три) случаја на прекшаје (догађаји прије ступања на снагу измјена и допуна Закона), а у 3 (три) случаја Окружном јавном тужилаштву у Добоју су поднесени извјештаји о предузетим мјерама и радњама на тужилачку оцјену да ли има елемената кривичног дјела.

Укупно је евидентирано 16 (шеснаест) извршилаца насиља у породици што је повећање од 77,8% у односу на 2019. годину, када је евидентирано 9 (девет) извршилаца. Од наведених 16 (шеснаест) извршилаца, 10 (десет) извршилаца је евидентирано као извршиоци кривичног дјела, 3 (три) извршиоца прекршаја, а за 3 (три) извршиоца су достављени извјештаји тужилаштву на оцјену да ли постоје елементи кривичног дјела.

У посматраном периоду слободе је лишено укупно 7 (седам) извршилаца насиља у породици што је за 600% више у односу на 2019. годину када је лишен слободе 1 (један) извршилац.

Окружном јавном тужилаштву у Добоју је поднесено 12 (дванаест) извјештаја, од чега 9 (девет) извјештаја о извршеном кривичном дјелу и 3 (три) извјештаја о предузетим мјерама и радњама.

Поднесена су 3 (три) захтјева за покретање прекршајног поступка против 3 (три) лица, а 2 (два) извршиоца насиља су спроведена у Основни суд у Теслићу.

Од 16 (шеснаест) извршилаца насиља у породици, 15 (петнаест) извршилаца су мушког пола, а 1 (један) женског пола.

Старосна структура извршилаца насиља у породици мушког пола је сљедећа: од 21 до 30 година – 2 (два) извршиоца, од 30 до 40 година – 6 (шест) извршилаца, од 40 до 50 година – 4 (четири) извршиоца, од 50 до 60 година – 1 (један) извршилац.

Једини евидентирани извршилац женског пола је старосне доби од 40 до 50 година. У 7 (седам) случајева супруг је извршио насиље над супругом, а у 1 (једном) случају извршилац насиља је супруга. У 1 (једном) случају насиље је извршио син према оцу, а у 1 (једном) случају ванбрачни партнер према ванбрачној партнерки, у 1 (једном) случају отац према кћери, а у 3 (три) случаја син према мајци, те су евидентирана 3 (три) случаја када је у питању неки други однос између извршиоца и жртве.

Евидентирано је 17 (седамнаест) жртава насиља у породици од којих су 3 (три) мушког пола, а 14 (четрнаест) женског пола. Двије жртве мушког пола су старости од 40 до 50 година, а једна жртва од 50 до 65 година.

Од 14 (четрнаест) жртава женског пола, 1 (једна) жртва је старости од 21 до 30 година, 5 (пет) жртава је старости од 30 до 40 година, 3 (три) жртве су старости од 40 до 50 година, 2 (двје) жртве су старости од 50 до 65 година, а 3 (три) жртве су старости од 65 до 75 година.

Кад су у питању врсте насиља, у току 2020. године евидентирано је 12 (дванаест) случајева физичког насиља, док је у 2019. години евидентирано 8 (осам) случајева, те је у 2020. години евидентирано укупно 5 (пет) случајева гдје угрожено спокојство жртве насиља у породици, док у 2019. години није пријављен ниједан случај у којем је угрожено спокојство жртве. У току 2020. године није пријављен ниједан случај психичког насиља у породици, док је у току 2019. године пријављен један случај психичког насиља.

Што се тиче изречених и спроведених хитних заштитних мјера у току 2020. године, од укупно изречене и спроведене 3 (три) хитне мјере, у 1 (једном) случају је изречена и спроведена хитна заштитина мјера удаљење починиоца из стана, куће или другог стамбеног објекта, док је у 2 (два) случаја изречена и спроведена хитна заштитина мјера забрана приближавања и контактирања учиниоца насиља са жртвом насиља у породици.

У сва три случаја изрицања и спровођења хитних заштитних мјера, предлагач хитних заштитних мјера је полиција, док нису изрицане заштитне мјере по захтјевима других овлашћених субјеката, а за чије спровођење би била надлежна полиција.

Од укупно евидентираних 17 (седамнаест) насиља у породици у 2020. години, у 12 (дванаест) случајева су код жртве насиља у породици констатоване лаке тјелесне повреде, док је у 4 (четири) случаја изазвана општа опасност за жртву, а у 1 (једном) случају су настале друге посљедице, за разлику од 2019. године, када је од укупно 8 (осам) евидентираних случајева насиља у породици, у 7 (седам) случајева код жртава констатоване лаке тјелесне повреде, а у 1 (једном) случају су настале друге посљедице, док није било евидентираних насиља у породици којима је изазвана општа опасност.

Према информацијама достављеним од стране **ЈЗУ Дом здравља „Свети Сава“ Теслић**, у овој установи је у току 2020. године пријављено укупно 6 (шест) случајева насиља у породици.

Од укупно 6 (шест) пријављених случајева насиља у породици, 1 (једна) жртва је мушког пола, а 5 (пет) жртава је женског пола.

Старосна структура жртава насиља у породици је сљедећа: од 10 до 14 година 1 (једна) жртва женског пола, од 20 до 34 године 2 (двје) жртве женског пола, од 55 до 64 године 2 (двје) жртве од којих је 1 (једна) мушког и 1 (једна) женског пола и од 65-74 године једна жртва женског пола.

У 4 (четири) случаја супруг је учинио насиље над супругом, у 1 (једном) случају син према оцу, те у 1 (једном) случају мајка је извршила насиље према кћерки.

Од укупно 6 (шест) жртава насиља у породици, на лијечење у здравствену установу ради заштите менталног здравља упућене су 2 (двје) особе старосне доби од 20 до 34 године, 1 (једна) особа старосне доби од 55 до 64 године.

На лијечење и обавезан психолошки третман упућена су 4 (четири) учиниоца насиља у породици, од чега 2 (два) на обавезан психолошки третман, а 2 (два) на обавезно лијечење од зависности.

Према информацијама достављеним Одјељењу за друштвене дјелатности општинске управе Теслић од стране свих **основних и средњих школа** на подручју општине Теслић у школама није забиљежен нити један случај насиља у породици. **ЈПУ Дјечју вртић „Палчић“** у 2020. години такође није забиљежила пријаву насиља у породици.

Према информацијама **Основног суда у Теслићу** у временском периоду од 01.01.2020. године до 31.12.2020. године у овој установи запримљено је 6 (шест) кривичних предмета, због кривичног дјела насиље у породици или породичној заједници из члана 190. Кривичног законика Републике Српске, а ријешено 5 (пет) предмета. У четири кривична предмета оптуженим је изречена условна осуда-казна затвора у трајању од 3 (три) мјесеца-условно 1 (једна) година, док је у једном предмет оптуженом због извршеног кривичног дјела насиље у породици или породичној заједници из члана 190. Кривичног законика Републике Српске, изречена јединствена казна затвора у трајању од 4 (четири) године и 6 (шест) мјесеци затвора.

У временском периоду од 01.01.2020. године до 31.12.2020. године у Основном суду у Теслићу запримљено је 6 (шест) прекршајних предмета из области Закона о заштити од насиља у породици и сви запримљени предмети у наведеном периоду су и ријешени. У свим прекршајним предметима окривљеним су изречене хитне мјере заштите и то 5 (пет) хитних мјера заштите удаљење учиниоца насиља из стана, куће или другог стамбеног простора и 2 (двје) хитне мјере заштите забрана приближавања и контактирања учиниоцу насиља са жртвом насиља у породици.

У **Окружном јавном тужилаштву у Добоју** у 2020. години запримљено је укупно 8 (осам) предмета против 9 (девет) лица која се односе на подручје општине Теслић. У 2 (два) предмета су донесене условне осуде против 2 (два) лица, у 1 (једном) предмету је донесена одбијајућа пресуда против 1 (једног) лица, у 2 (два) предмета су потврђене оптужнице против 3 (три) лица, у 3 (три) предмета су донесене наредбе да се неће спроводити истрага против 3 (три) лица.

Према извјештају **УГ „Аурора“ Теслић**, ова организација у току 2020. године није забиљежила ниједан случај пријаве насиља у породици.

Општинска управа ће прикупљати годишње збирне извјештаје од субјеката заштите који су дужни водити евиденцију о предузетим радњама по Закону о заштити од насиља у породици („Службени гласник Републике Српске“ бр. 102/12, 108/13, 82/15 и 84/19), обрађивати их, евидентирати и чинити доступним јавности. Субјекти заштите који пружају помоћ, подршку и заштиту жртвама насиља у породици на подручју општине Теслић су: Полицијска станица Теслић, Центар за социјални рад Теслић, Дом здравља „Свети Сава“ Теслић, васпитно-образовне установе, правосудни органи и невладине организације.

Према потписаном Протоколу Општинска управа ће Скупштини општине и надлежном министарству једанпут годишње подносити информацију о стању у области заштите од насиља у породици.

ОБРАЂИВАЧ:

Одјељење за друштвене дјелатности
у сарадњи са
потписницима Протокола о поступању
у случајевима насиља у породици

ПРЕДЛАГАЧ:

Начелник општине